

บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ
อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
THE SANGHA ROLE IN THE TEMPLE-CENTERED DEVELOPMENT
OF PRUE SUB-DISTRICT COMMUNITY, PRASAT DISTRICT,
SURIN PROVINCE

พระมหายุทธพิชาญ โยธสาสน์โน

Phramaha Yutdhaphichan Yodhasano

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

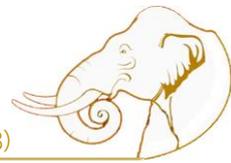
E-mail : yutpichan1818@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์และประชาชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะพระสงฆ์และประชาชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ วิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีแบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ประชาชนและพระสงฆ์ 100 คน/รูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ สุรินทร์ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และ ด้านการสาธารณูปการ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่นๆ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการศึกษาสงเคราะห์

ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศาสนศึกษา ด้านการปกครอง ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ทั้ง 6 ด้าน ไว้ว่า

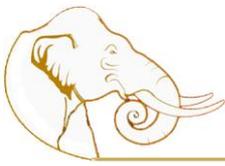
1. ด้านการปกครองพระสงฆ์มีรูปแบบในการปกครองวัด และดูแลพระภิกษุสามเณรและยังปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนถือว่าเป็นการดี เพราะวัดกับพระสงฆ์เป็นแหล่งรวมจิตใจของประชาชน
2. ด้านการศาสนศึกษากิจกรรมของพระสงฆ์ที่ต้องปฏิบัติ อย่างเช่นการบวชเรียน แต่บางครั้งบางวัดก็บวชแต่ไม่ได้เรียน ซึ่งตรงนี้ถือว่าเป็นการบวชที่ เป็นศูนย์ เพราะพ่อแม่ต้องการให้ลูกบวชเรียน ไม่ใช่บวชปฏิบัติธรรมอย่างเดียวความรู้ก็สำคัญเหมือนกัน
3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ควรที่จะพัฒนาเยาวชนให้หันหน้าเข้าวัดให้มากขึ้นควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมกับวัดให้มากขึ้นบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาวัดและเยาวชนถือว่าเป็นอย่างยิ่งเพราะว่าทุกวันนี้เยาวชนจะห่างหายจากวัดไปมาก
4. ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรมการปฏิบัติธรรมนั้นวัดยังขาดผู้ให้ความรู้ด้านธรรมเทศนาบางวัดไม่มีเลยคนในชุมชนจึงขาดความเข้าใจอย่างถูกต้องในศาสนา
5. ด้านการสาธารณูปการพระสงฆ์ควรที่จะจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาวัดที่เกี่ยวกับการจัดสถานที่ในบริเวณวัด เช่น ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ ควรมีการเชิญชวนให้เยาวชนมีการมาทำความดีด้วยการมากวาดลานวัดทำความสะอาดบนศาลาวัด เป็นต้น วัดควรมีสถานที่ ๆ ทำให้เยาวชนมาศึกษาหาความรู้เพิ่มในวันหยุด
6. ด้านการสาธารณสงเคราะห์กิจกรรมทุกกิจกรรมที่พระสงฆ์พาชาวบ้านปฏิบัติถือว่าเป็นดีทุกกิจกรรม

Abstract

The objectives of this research were to study the perspectives and the suggestions of Buddhist monks and people to the Sangha Role in the Temple-centered Development of Prue Sub-district Community, Prasat District, Surin Province. It was a survey research. Questionnaires were the tool in data collection. The samples were 100 of Buddhist monks and people. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results were found that in the holistic view, the perspectives of Buddhist monks and people to the Sangha Role in the Temple-centered Development of Prue Sub-district Community, Prasat District, Surin Province were in the middle level. In each aspect, it was found that the aspects of educational welfare and public service were in high level, and the other aspects were in the middle levels respectively from high to low levels as follows; the aspects of educational welfare, public service, religious studies, governance, public welfare, and propagation of the Buddhist teachings.

The suggestions to the six aspects of the Sangha Role in the temple-centered development of Prue Sub-district Community, Prasat District, Surin Province were found as follows;

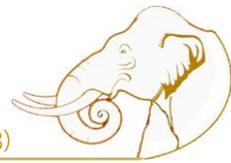

- 1) In the aspect of governance, the Sangha should administer the temple, look after the Buddhist monks and novices, and cultivate the people awareness.
- 2) In the aspect of religious studies, the Sangha should promote the youngsters to be ordained for studying apart from meditation.
- 3) In the aspect of educational welfare, the Sangha should persuade younger people to the temple and hold various activities for developing the temple.
- 4) In the aspect of propagation of the Buddhist teachings, the Sangha should provide chances to the Buddhists for Buddhist meditation.
- 5) In the aspect of public service, the Sangha should manage the temple development activities such as big cleaning day in the holidays.
- 6) In the aspect of public welfare, the Sangha should lead the Buddhist to do various activities.

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญสถาบันหนึ่งในสามสถาบันหลักของชาติไทย มีประชาชนชาวไทยกว่าร้อยละ 90 เคารพนับถือ เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและวิถีชีวิตของคนไทย อย่างไรก็ตาม ความเจริญและความเสื่อมของพระพุทธศาสนานั้น พระพุทธองค์ฝากไว้กับพุทธบริษัท 4 แต่โดยทั่วไปประชาชนมักมองว่าพระสงฆ์เป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวทั้งหมด เพราะถือกันว่าพระสงฆ์คือทายาทหรือสาวกที่จะเป็นผู้ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสั่งสอนและเป็นผู้สืบสันดาน เป็นปูชนียบุคคลของอุบาสก อุบาสิกาชาวพุทธทุกคนและเป็นผู้นำทางด้านจิตใจ วัดจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของชุมชนทุกท้องถิ่นในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นศูนย์กลางแห่งกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เป็นแหล่งการศึกษา ค้นคว้าของประชาชน ในอดีตพระภิกษุสงฆ์มีฐานะเป็นครูบาอาจารย์และผู้ฝึกอบรมหลักธรรมให้แก่ประชาชนในชุมชนทุกเรื่อง ทั้งด้านจิตใจ ด้านความเป็นอยู่หรืออาชีพ และวัดยังมีฐานะเป็นโรงเรียน แม้ปัจจุบันความเป็นศูนย์กลางในบางเรื่องจะลดน้อยถอยลงแต่ความสำคัญยังมีอยู่ บทบาทของวัดและพระสงฆ์ยังมีความเข้มข้นอยู่ค่อนข้างมาก ทั้งในเรื่องบทบาทด้านจิตใจ บทบาทด้านจิตวิญญาณของชุมชน บทบาทด้านสังคม บทบาทด้านพัฒนา บทบาทด้านสงเคราะห์ชุมชน บทบาทด้านเศรษฐกิจชุมชน บทบาทด้านการศึกษา เป็นต้น (เฉียบ ไทยยิ่ง. (2539)

พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและวิถีชีวิตของคนไทยที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและการจัดระเบียบทางสังคมไทยในด้านต่างๆ ทั้งด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ด้านประเพณี จนถึงด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยมีวัดเป็นหน่วยปฏิบัติการหลักของสถาบันพระพุทธศาสนา มีหน้าที่ถ่ายทอดวิชาการ ศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ไปสู่ชุมชน วัดจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชุมชนเป็นอย่างมาก นั่นคือวัดกับชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดซึ่งจนยากที่จะแยกออกจากกันได้ วิถีชีวิตของผู้คน ในชุมชนผูกพันกับวัดตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย วัดจึงเปรียบเสมือนชีวิตจิตใจหรือจิตวิญญาณของ

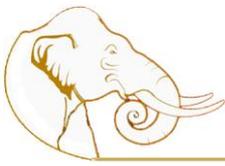

ชุมชน และในขณะเดียวกันชุมชนก็เปรียบเสมือนร่างกายทั้งสองฝ่ายจะต้องอาศัยเกื้อกูลและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้นวัดและชุมชนจะต้องสมานฉันท์ให้ความร่วมมือร่วมใจ และประสานสัมพันธ์อยู่กันตลอดไป

ดังที่พระราชวรมุนี ได้กล่าวว่าวัดเป็นทุกอย่างของสังคม เป็นศูนย์รวมจิตใจของผู้คนในชุมชนและสังคม เป็นศูนย์กลางกิจกรรมต่างๆ ทางสังคม เป็นส่วนประกอบที่ขาดเสียมิได้สำหรับชุมชนในแต่ละระดับ โดยมีพระสงฆ์เป็นตัวแทนของวัดในการปฏิบัติกิจกรรมทางสังคมของวัด ทำให้พระสงฆ์มีความสำคัญกับชุมชนอย่างแนบแน่นเช่นเดียวกับวัด พระสงฆ์จึงมีลักษณะของความเป็นผู้นำในทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นในวัด เมื่อวัดเป็นศูนย์กลางที่รวมจิตใจ พระสงฆ์ก็มีฐานะเป็นผู้นำจิตใจของชุมชน เป็นศูนย์รวมแห่งความเคารพ เชื่อถือและความร่วมมือต่างๆ และนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วัดมีบทบาทยิ่งในการสืบถอดพระพุทธศาสนาทั้งเป็นการเผยแผ่วิชาการต่างๆ ไปสู่สังคมตลอดถึงศิลปะวัฒนธรรมของไทยส่วนใหญ่มาจากวัดแทบทั้งสิ้น กล่าวคือวัดเป็นทั้งสถานศึกษา สถานสงเคราะห์ สถานพยาบาล สถานบันเทิง สโมสร พิพิธภัณฑสถาน เป็นต้น ในขณะเดียวกันพระสงฆ์ก็มีบทบาทเป็นผู้นำชุมชน เป็นที่พึ่งพิงทางด้านจิตใจของผู้คนในสังคม หรือแม้แต่กิจการสาธารณะประโยชน์ทางสังคม พระสงฆ์ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าสถาบันพระพุทธศาสนาได้วางตนให้เป็นส่วนหนึ่งที่ผสมผสานกลมกลืนกับสถาบันอื่นๆ ในสังคมโดยตลอด พระพุทธศาสนายู่ได้ด้วยการสงเคราะห์และเกื้อหนุนจากสังคม ในทำนองเดียวกันนี้วัดและพระสงฆ์เป็นผู้ที่ทำความคุณประโยชน์และช่วยเหลือเกื้อกูลสังคมด้วยเช่นกัน ดังนั้นวัดและพระสงฆ์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อชุมชนและสังคม ทั้งนี้แต่ละชุมชนหรือหมู่บ้านต่างมีวัดประจำเป็นศูนย์กลางของการประกอบพิธีกรรมและการทำกิจกรรมต่างๆ วัดเป็นสมบัติของชนร่วมกันทั้งชุมชนหรือหมู่บ้าน ที่ทุกคนจะต้องช่วยอุปถัมภ์ค้ำจุนและช่วยกันปกป้องดูแลรักษา วัดในพระพุทธศาสนาจึงอยู่ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนไทยสืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้ (พระราชวรมุนี (ประยูร ปรยุตโต), 2527)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า วัดเป็นหน่วยงานสวัสดิการที่ใหญ่ที่สุดในชุมชน ที่ช่วยเหลือและแก้ปัญหาต่างๆ ของครอบครัวชุมชนและสังคมในส่วนรวมได้เป็นอย่างดี จนกระทั่งเมื่อความเจริญแบบตะวันตกได้หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทย ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ มากมาย อาทิเช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ฯลฯ เป็นต้น ส่งผลให้บทบาทของวัดและพระสงฆ์ลดความสำคัญลงไป และจากการที่สภาพสังคมปัจจุบันได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงตามสังคมตะวันตก หรือกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และประการสำคัญคือ ที่ประเทศไทยได้พัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญทันสมัยตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจึงทำให้สังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมแบบตะวันตกมากยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันของชุมชนจึงเปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบพึ่งพาตนเองมาเป็นสังคมแบบบริโภคนิยม ที่มาพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และได้กลายมาเป็นกระแสที่ครอบงำแนวคิด ค่านิยม และวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยเป็นอย่างมาก และจากการที่มุ่งเน้นพัฒนาแต่ทางโลก แต่ละเลยมิติทางธรรม ได้ก่อให้เกิดความเสื่อมถอยทางด้านศีลธรรมและจริยธรรมแก่ผู้คนในชุมชน จึงทำให้ผู้คนในชุมชนเริ่มเห็นห่างจากวัดมากขึ้น ซึ่งได้ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมต่างๆ ตามมามากมาย

ผู้วิจัย ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน จึงมีความสนใจและตั้งใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์และประชาชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะพระสงฆ์และประชาชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

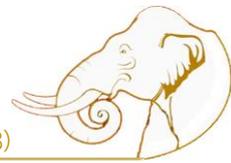
การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์โดยผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และมีแบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาประมวลและวิเคราะห์ผลทางสถิติ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัยเรื่อง ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

จากผลของการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ สุรินทร์ ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลางแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน ยังไม่ดีเพียงพอหลายๆด้าน ดังนั้น ผู้นำหรือ เจ้าอาวาสจึงควรที่จะพิจารณาการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนในด้านใดที่ยังบกพร่องและไม่สามารถดำเนินการได้ มีปัญหา และอุปสรรคอย่างไร และแก้ไขปัญหาลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนเป็นไปได้ให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้อย่างไรก็ตามในภาพรวมวัดมีได้หนึ่งเฉย หรือละเลยการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนแต่อย่างใด เพียงแต่ว่า มีบ้างด้านที่ยังไม่ครบสมบูรณ์ซึ่งมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ด้านการปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะเจ้าอาวาส,เจ้าสำนักหรือพระสงฆ์ที่เป็นผู้นำในวัดดำเนินการสอดส่องดูแลพระภิกษุสามเณรเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยดีงามภายในวัดซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระวิฑูรย์ นรรัตน์ ศึกษาเรื่องบทบาทพระสังฆาธิการต่อการบริหารคณะสงฆ์กรณีศึกษาพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ บทบาทของพระสังฆาธิการต่อการบริหารงานคณะสงฆ์ภารกิจทั้ง 6 ด้านโดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือด้านการปกครอง อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสาธารณูปการ และด้านการเผยแผ่พุทธศาสนา อยู่ในระดับมากที่สุดด้านสาธารณสงเคราะห์และด้านการศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับจึงมีข้อเสนอแนะกล่าวถึงแนวคิดนี้อย่างกว้างขวางอีกทั้งมีความพยายามที่จะให้มีการนำแนวคิดไปสู่การปฏิบัติการบริหารงานคณะสงฆ์กับภารกิจ 6 ด้านที่มีความสำคัญด้านนี้ด้านการปกครองคณะสงฆ์ เจ้าอาวาสควรมีการตรวจสอบ หรือฝึกทักษะสำหรับบุคคลที่จะเข้ามาบรรพชาอุปสมบทในพรพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด ด้านศาสนศึกษา เจ้าอาวาสควรมีการส่งเสริมการศึกษาให้พระภิกษุสามเณรที่มาบวชเรียนในพระพุทธศาสนา ทั้งในด้านพระปริยัติธรรม (แผนกธรรม) หรือพระปริยัติธรรม (แผนกสามัญ) ด้านการศึกษาสงเคราะห์เจ้าอาวาสควรมีบทบาทส่งเสริมในด้านการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นของตนที่เรียนดีแต่ยากจน ด้านการเผยแผ่พุทธศาสนาเจ้าอาวาสแต่ละวัดควรมีการเผยแผ่

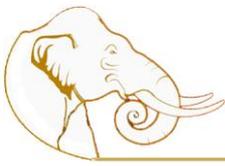

พระพุทธศาสนาในเชิงรุกมากขึ้น หรือมีกุศโลบายในการดึงประชาชนให้เห็นถึงความสำคัญต่อพระพุทธศาสนา ด้านสาธารณูปการ เข้าอาวาสควรประสานงานกับทางราชการในการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพให้ประชาชน และมีการวางแผนพัฒนาวัดควบคู่กับการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสงเคราะห์ เจ้าอาวาสควรเป็นผู้ประสานงานกับทางราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดต่างๆ กองทุนต่างๆ เพื่อช่วยเหลือประชาชน เช่น กองทุนอาหารกลางวันสำหรับเด็ก กองทุนช่วยเหลือยามเกิดภัยธรรมชาติ หรือจัดตั้งห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับชุมชน และมีการแสดงพิพิธภัณฑ์สถานทางพระพุทธศาสนาให้ประชาชนได้เรียนรู้

2. ด้านการศาสนศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะพระสงฆ์มีการจัดการส่งเสริมสนับสนุน ให้พระภิกษุสามเณรและเยาวชนได้ศึกษาพระธรรมวินัยทั้งด้านปริยัติธรรมและปฏิบัติทุกๆ วิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเอื้อมพร นวลน้อย ศึกษาเรื่องบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาการศึกษากรณีศึกษาพระราชาวุฒาจารย์เจ้าคณะเลยและเจ้าอาวาสวัดศรีวิชัยนารามผลการศึกษาด้านบทบาทการพัฒนาการศึกษาของพระสงฆ์ของพระราชาวุฒาจารย์ พบว่า ในด้านการจัดการศึกษาของสงฆ์ ท่านได้มีบทบาทประสานงานด้านการศึกษาทั้งแผนกธรรมบาลีและแผนกสามัญศึกษาได้ดำเนินการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาขึ้นโดยขยายห้องเรียนคณะครุศาสตร์ และเป็นศูนย์การศึกษาวัดศรีวิชัยนาราม จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น และต่อมาได้ยกฐานะเป็นวิทยาลัยสงฆ์เลยตามพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัย การพัฒนาการด้านการศึกษาของพระราชาวุฒาจารย์มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการบริหาร ครูอาจารย์ พระราชาวุฒาจารย์ อันเนื่องมาจากการพัฒนาการศึกษาเกิดจากความเสียสละทั้งแรงกายแรงใจและทุนทรัพย์ เพื่อมุ่งหวังส่งเสริมเยาวชนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และส่งเสริมพระภิกษุสามเณรที่ยากจนให้เป็นศาสนทายาทที่มีการศึกษาฝกระดับสูง มีคุณธรรมจริยธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างพึงประสงค์ของชุมชน สังคม และประเทศชาติสืบต่อไป

3. ด้านศึกษาสงเคราะห์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเพราะ พระสงฆ์มีการจัดการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่นักเรียน เยาวชน และประชาชนทั่วไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาพยนต์ สุนตจิตโต (พันธ์วัตร) (2550) ศึกษาเรื่องบทบาทของพระสงฆ์กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กรณีศึกษาป่าชุมชนบ้านปะอ่าวตำบลปะอ่าวอำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี บทบาทของพระสงฆ์ในการมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่าบทบาทของพระสงฆ์ในการมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในการทำกิจกรรมป่าชุมชนเริ่มตั้งแต่พระสงฆ์และชาวบ้านเข้ามาพัฒนาให้เป็นป่าชุมชนทุกๆ ปีจะมีกิจกรรมร่วมกันปัจจุบันเป็นศูนย์การเรียนรู้ทางธรรมชาติและสัตว์ป่า พระสงฆ์เป็นแกนหลักในการดูแลรักษาป่าบทบาทการพัฒนาของพระสงฆ์ในหลักธรรมชาตริรักษาธรรมชาติหรือธรรมะรักษาธรรมชาติการศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้พบว่า พระสงฆ์อาศัยป่าเป็นที่ศึกษาทางสมณะและวิปัสสนา เป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว ศูนย์การเรียนรู้ทางธรรมชาติทั้งพันธ์พืชและพันธ์สัตว์ ใช้หลักการบริหารชุมชนอย่างเป็นระบบร่วมมือกับหน่วยงานทางราชการจัดทำแผนพัฒนาป่าชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้สืบสานวัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญาชาวบ้านแบบยั่งยืน

4. ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเพราะพระสงฆ์มีการอบรมสั่งสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาแก่ประชาชนผู้มาบำเพ็ญบุญในงานเทศกาลต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ เจ้าอธิการวิฑูล แรงประโคน (2551) ศึกษาเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการพัฒนาจริยธรรมประชาชนในพื้นที่อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

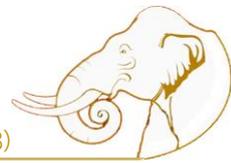
1. วิเคราะห์ระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการพัฒนาจริยธรรมประชาชนในพื้นที่อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นรายด้าน ด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการพัฒนาจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นบทบาทของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการพัฒนาจริยธรรมประชาชน พบว่าจำแนกตามตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุพรรษาเป็นรายคู่และรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางสามัญ และทางธรรม ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้านการพัฒนาจริยธรรมรายคู่และรายด้าน พบว่า แตกต่างกันเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้วรายข้อและรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกัน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่าปัญหาการเทศสั่งสอนให้ประชาชนเลิกจากอบายมุขการเทศเรื่องศีลธรรมในวันพอบแห่งชาติ การเทศสั่งสอนแก่ประชาชนในการปฏิบัติศีล 5 การเทศเรื่องศีลธรรมในวันแม่แห่งชาติ การเทศนาธรรมแก่ประชาชนในวันธรรมสวนะ ส่วนบทบาทของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาจริยธรรม พบว่า ปัญหาการจัดอบรมทายาทแก่ประชาชน ให้มีจิตสำนึกในการตอบแทนบุญคุณ ควรมีกระบวนการและแบบแผน จัดกิจกรรมแก่ประชาชนในวันวิสาขบูชาควรมีแบบอย่างอบรมจริยธรรมหน้าที่บุตรต่อบิดามารดา ควรจัดให้มีการเข้าอบรมจริยธรรมค่ายพุทธบุตรแก่ประชาชน

5. **ด้านการสาธารณูปการ** โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะพระสงฆ์นำประชาชนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสาธารณูปการภายในวัดฯซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาฤทธิชัย น้อยโนนจิว (2549) ศึกษาเรื่องบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม กรณีศึกษาพระรัตนกวี รองเจ้าคณะจังหวัดเลยรูปที่ 1 ฝ่ายมหานิกายบทบาทด้านการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมพระรัตนกวี เป็นพระที่มีความตั้งใจในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ช่วยพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม โดยยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา บทบาทด้านการพัฒนาสังคม ได้แก่ การจัดการศึกษาทั้งแผนกสามัญและแผนกนักธรรมบาลีแก่พระภิกษุสามเณรภายในวัดศรีบุญเรือนและเขตใกล้เคียงรวมถึงการพัฒนาชุมชนและการสงเคราะห์ชุมชน ในด้านจิตใจด้วยการอบรมธรรมะเพื่อให้ประชาชนมีคุณธรรมประกอบสัมมาอาชีวะโดยชอบธรรม ส่วนในด้านการพัฒนาทางวัตถุได้ก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่มาทำบุญภายในวัดและทำกิจกรรมอื่น ตลอดถึงการตกแต่งบริเวณภายในวัดบางส่วนเป็นสวนหย่อมเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามาพักผ่อน

ในการพัฒนาวัฒนธรรม ซึ่งได้แก่ การเผยแผ่ธรรมะและการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีพระรัตนกวีได้มีบทบาทด้านการพัฒนามนุษย์โดยการเผยแผ่ธรรมะมาโดยตลอดและการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับหมู่คณะสงฆ์ที่อยู่ภายใต้การปกครองได้ยึดถึงประเพณีปฏิบัติและเป็นแบบอย่างในการครองสมณะเพศ โดยจะแบ่งลักษณะของการอบรมอยู่สองส่วนคือ อบรมพระภิกษุสามเณรและอบรมอุบาสกอุบาสิกาทั่วไป ในส่วนของพระภิกษุสามเณรมีการอบรมและเผยแผ่ธรรมะแก่พระภิกษุสามเณรทั้งที่อยู่ในวัดและนอกวัดศรีบุญเรือนให้ตั้งมั่นอยู่ในธรรมวินัย และในส่วนของอุบาสกอุบาสิกา เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีได้ทำการอบรมศีลธรรมและฝึกสอนการสวดสรภัญญะเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับกิจกรรมของการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่กระทำทุกปี คือโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนซึ่งเปิดโอกาสให้เยาวชนชายเข้ารับการบรรพชา เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและสามารถนำหลักธรรมนั้นมาประยุกต์ใช้ในวิถีประจำวันของตนเอง

6. ด้านการสาธารณสุขเคราะห์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะพระสงฆ์จัดให้มีกิจกรรมปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวัดเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคมของทุกปีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรชัย ไชโยธา (2549) ศึกษาเรื่องบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาการศึกษา หลวงปู่เครื่อง สุภทโท วัดสระกำแพงใหญ่ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษบทบาทหลวงปู่เครื่อง สุภทโท กับการพัฒนาในด้านสังคม การศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการปกครองสงฆ์ หลวงปู่เครื่อง สุภทโท เป็นพระเกจิอาจารย์ที่เคร่งครัดในด้านศาสนธรรม และวัตรปฏิบัติเพื่อบรรลุความหลุดพ้นเป็นพระสงฆ์ที่มีแนวความคิดแนวปฏิบัติ และคำสอนที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทั้งทางธรรมและทางโลก โดยเฉพาะหลวงปู่เครื่อง สุภทโท ต้องการพัฒนาคณะให้หลุดพ้นจากความทุกข์ โดยส่งเสริมให้คนได้รับการศึกษา

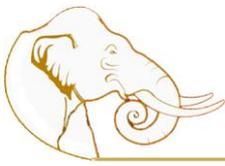
ด้านแนวความคิดการพัฒนาสังคมของหลวงปู่เครื่อง สุภทโท ท่านมีหลักการในการพัฒนาทั้งทางด้านจิตใจ และด้านวัตถุไปพร้อมๆ กัน โดยเน้นให้ความสำคัญด้านจิตใจเป็นหลัก ขั้นตอนที่หลวงปู่เครื่อง ได้นำมาพัฒนาด้านจิตใจ คือ สอนวิปัสสนากัมมัฏฐาน การทำสมาธิรักษาศีล และการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผล หลวงปู่เครื่อง สุภทโท เป็นพระสงฆ์ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เริ่มต้นที่ตัวเองก่อนแล้วอบรมสั่งสอนผู้อื่นต่อ สรุปได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1. การพัฒนาทางด้านจิตใจ อบรมสอนธรรม เน้นความสามัคคี โดยมีวัดเป็นศูนย์การพัฒนาศูนย์รวมจิตใจของประชาชน ศูนย์ปฏิบัติธรรมแหล่งการศึกษา เน้นทางปฏิบัติภาวนาจิตใจใช้ชีวิตอยู่อย่างเรียบง่ายเป็นผู้มีก้น้อย สันโดษ พึ่งตนเอง อยู่ในศีลธรรม กระทำสิ่งที่ดีงาม อันประกอบด้วยกายสุจริต วาจาสุจริต และมโนสุจริต มีคุณธรรมพัฒนาตนเองให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม

2. การพัฒนาด้านวัตถุ มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและสังคม ได้แก่ การพัฒนาการศึกษา สาธารณสุขขอและสาธารณประโยชน์อื่นๆ

หลวงปู่เครื่อง สุภทโท เป็นพระสงฆ์ที่เจริญด้วยปฏิบัติ มีจริยวัตรที่งดงามอย่างเสมอต้นเสมอปลายมาโดยตลอด ข้อวัตรปฏิบัติในแต่ละวันเป็นไปเพื่อความเจริญรุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนาและสังคม โดยเฉพาะด้านการให้โอกาสด้านการศึกษา จากการพัฒนาสังคมทางด้านจิตใจและวัตถุ ทำให้บทบาทของท่านมีความสำคัญต่อพระพุทธศาสนา สังคมและประเทศชาติ

แนวทางพุทธธรรมกับการพัฒนาสังคม การประยุกต์ใช้พุทธธรรมเพื่อการพัฒนาสังคมไทย ในยุคความเป็นเงินตราสูงมาก พระที่นิ่ง เยือกเย็น สงบ พระที่ทำหน้าที่พัฒนาต้องสอนกรรมฐาน ปฏิบัติธรรมไปด้วย ต้องสามารถเข้าไปนั่งในจิตใจของประชาชน เป็นที่พึ่งทางจิตใจได้พระสงฆ์ที่ทำให้พัฒนาต้องมีจิตใจมั่นคง ต้องรู้จักโลก ต้องทำงานโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับผลประโยชน์รวมทั้งประยุกต์ประเพณีหรือวัดสำคัญๆ ให้มีการจัดงานในลักษณะที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน พระสงฆ์ควรดำรงตนเป็นผู้เสียสละต่อส่วนรวมมุ่งสร้างงานหรือกิจกรรมต่างๆด้วยความบริสุทธิ์ใจ การพัฒนาสังคมต้องเริ่มที่พัฒนาคน และตอบสนองความต้องการของชุมชนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา บริหารงานอย่างบูรณาการ ประสานงานทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน โดยเฉพาะบ้าน วัด โรงเรียน จึงจะถึงว่าเป็นการจรจรลงพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

คุณลักษณะของประชาชนและพระสงฆ์ผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 คุณลักษณะของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 50 คนคิดเป็น (ร้อยละ 50)

1.2 คุณลักษณะของพระสงฆ์ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 50 รูปคิดเป็น (ร้อยละ 50)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับระดับความคิดเห็นของประชาชนและพระสงฆ์ต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

1. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ สุรินทร์ ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และ ด้านการสาธารณูปการ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศาสนศึกษา ด้านการปกครอง ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรมตามลำดับ

2. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1 เจ้าอาวาส,เจ้าสำนักหรือพระสงฆ์ที่เป็นผู้นำในวัดดำเนินการสอดส่องดูแลพระภิกษุสามเณรเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยดีงามภายในวัด กับ 3. มีการจัดตั้งคณะกรรมการวัดและมอบหมายหน้าที่ เพื่อให้การขับเคลื่อนงานของวัดเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และเรียบร้อยและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 4 พระสงฆ์สร้างความร่วมมือกับประชาชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่วัดดำเนินการจัดขึ้น ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย และกฎหมายบ้านเมือง

3. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการศาสนศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 5 พระสงฆ์มีการจัดการส่งเสริมสนับสนุน ให้พระภิกษุสามเณรและเยาวชนได้ศึกษาพระธรรมวินัยทั้งด้านปริยัติธรรมและปฏิบัติทุกๆ วิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 4 พระสงฆ์มีการจัดการศึกษาให้พระภิกษุและสามเณรและเยาวชนได้ศึกษาในระดับอุดมศึกษา

4. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 5 พระสงฆ์มีการจัดการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่นักเรียน เยาวชน และประชาชนทั่วไปและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือข้อ 3. จัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนประจำปี

5. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1 พระสงฆ์มีการอบรมสั่งสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาแก่ประชาชนผู้มาบำเพ็ญบุญในงานเทศกาลต่าง

ๆ กับข้อ 2 พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในวัด เช่น วันธรรมสวนะ วันเข้าพรรษา วันวิสาขบูชา เป็นต้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมี 2 ข้อคือ ข้อ 3 พระสงฆ์มีการรับกิจกรรมดีจากประชาชนไปเทศนาที่บ้านและที่อื่นๆ ตามความเหมาะสม กับข้อ 4. จัดอบรมวิปัสสนากรรมฐานทั้งในวัดและนอกสถานที่ให้แก่ประชาชนทั่วไป

6. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการสาธารณูปการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 2 พระสงฆ์นำประชาชนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการซ่อมแซมศาสนสมบัติภายในวัดและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 4 พระสงฆ์นำประชาชนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสาธารณูปการภายในวัด

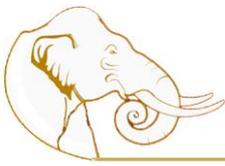
7. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตำบลปรี้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 2 พระสงฆ์ให้คำแนะนำชักจูงให้ประชาชนร่วมบริจาคทรัพย์สินของช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่างๆและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 4 พระสงฆ์นำประชาชนจัดสถานที่ภายในวัดให้ร่มรื่น สงบ สะอาด และมีที่สำหรับปฏิบัติธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการแยกทำการศึกษเชิงลึก เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนในแต่ละด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์
2. ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่ประสบความสำเร็จทุกด้าน ในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน เพื่อเป็นวัดพัฒนาต้นแบบให้แก่วัดต่างๆ นำไปใช้เป็นแนวทางต่อไป
3. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยส่งเสริมและมีผลกระทบต่อบทบาทของพระสงฆ์ ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนในปัจจุบัน
4. ควรมีการศึกษาผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชนเมืองหรือชุมชนชนบท ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดเพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- เฉียบ ไทยยิ่ง. (2539). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน : กรณีศึกษา ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พระราชวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2527). สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- เจ้าอธิการวิบูล แรงประโคน. (2551). บทบาทของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการพัฒนาจริยธรรมประชาชนในพื้นที่อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขารัฐศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- พระมหานฤพนธ์ น้อยโนนจิว. (2549). *บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม : กรณีศึกษาพระรัตนกวี รองเจ้าคณะจังหวัดเลยรูปที่ 1 ฝ่ายมหานิกาย. ปริญญาบัตร สาขาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.*
- พระวีรุต นรรัตน์. (2552). *บทบาทพระสังฆาธิการต่อการบริหารงานคณะสงฆ์ : กรณีศึกษาพระสังฆาธิการ ระดับเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพุทธศาสตร์การพัฒน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.*
- พระมหาพยนต์ สุนตจิตโต. (2550). *บทบาทพระสงฆ์กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ : กรณีศึกษาป่าชุมชนบ้านปะอ่าว ตำบลปะอ่าว อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.*
- เอี่ยมพร นวลน้อย. (2552). *บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาการศึกษา : กรณีศึกษาพระราชวุฒาจารย์ เจ้าคณะจังหวัดเลยและเจ้าอาวาสวัดศรีวิชัยนาราม. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.*
- ฉัตรชัย ไชโยธธา. (2549). *บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนา : กรณีศึกษาหลวงปู่เครื่อง สุภทโท วัดสระกำแพงใหญ่ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต . บัณฑิตศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.*
